

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه:	جهان‌بین، فرزاد، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور:	نهج‌البلاغه، فارسی- عربی، برگزیده، شرح
زمانه ما و نهج‌البلاغه برداشت‌هایی از نهج‌البلاغه پیرامون مسائل روز/ نویسنده فرزاد جهان‌بین؛ به اهتمام مؤسسه علمی- فرهنگی سدید.	
مشخصات نشر:	تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، بسیج دانشجویی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری:	۱۳۷ص؛ ۱۴×۵/۲۱سم.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۸۵۰۰-۶۰۲
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۴ ج۹۷/۴۲۳/۰۴۲۸ BP
رده‌بندی دیویی:	۹۵۱۵/۲۹۷
شماره کتاب‌شناسی ملی:	۴۱۴۰۹۴۸

زمانه ما و نهج‌البلاغه

برداشت‌هایی از نهج‌البلاغه پیرامون مسائل روز

پدیدآورنده: فرزاد جهان‌بین
(عضو هیأت علمی دانشگاه شاهد)
به اهتمام: مؤسسه علمی- فرهنگی سدید
ناشر: انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع)
صفحه‌آرایی: علی صبوری آق‌قلعه

موضوع: مسائل روز جامعه

نوبت چاپ: اول- زمستان ۱۳۹۴
تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه
قیمت: ۷۰۰۰ تومان
آدرس: تهران خیابان انقلاب- بین فلسطین جنوبی و وصال- پلاک ۱۱۱۸-
واحد ۱/۲- انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع)
همراه: ۰۹۱۰۹۸۰۵۰۵۵
تلفن: ۰۶۶۴۸۶۱۲۰
۰۶۶۴۸۵۸۵۰
sadid.basijisu.com
rc.basijisu.com
sadidisu@gmail.com

زمانہ ماویج البلا

برداشت ہالیے از نہج البلاغہ پیرامون مسائل روز

فرزاد جہان بین

فهرست

- ❁ مقدمه ناشر | ۹
- ❁ مقدمه مؤلف | ۱۳
- ❁ خودی و غیرخودی در نهج البلاغه | ۱۵
- ❁ توافق و ترافق در نهج البلاغه | ۲۳
- ❁ قدرت دورن‌زا در نهج البلاغه | ۲۹
- ❁ استکبار و استضعاف در نهج البلاغه | ۳۵
 - الف) استضعاف فکری | ۳۷
 - ب) استضعاف اقتصادی | ۳۹
 - ج) استضعاف سیاسی | ۴۱
- ❁ راهی که دستگاه قضا باید طی کند | ۴۳
 - ب) سرعت و قاطعیت در اجرای حکم | ۴۶
 - ج) دقت در کنار سرعت و قاطعیت | ۴۸
- ❁ وحدت در بیان و بنان علی علیه السلام | ۵۳
- ❁ هم‌دلی و هم‌زبانی در نهج البلاغه | ۵۹
- ❁ پیامبری که از نیکان دلبری می‌کرد | ۶۵
 - مولودی به غایت مبارک | ۶۵
 - تربیت یافته و ویژه الهی | ۶۶
 - موعود تمام انبیاء | ۶۷
 - پیامبری با برهان‌های آشکار | ۶۸
 - ملاک ارزش‌ها و اسوه حسنه | ۶۸
 - مظهر شجاعت | ۶۹
 - مظهر ایثار | ۷۰

پدر و مادر علی علیه السلام، فدای او باد | ۷۰

برترین درودها نصیب او باد | ۷۱

❁ جنگ و صلح در نهج البلاغه | ۷۳

نفوذ در نهج البلاغه | ۷۴

الف) نفوذ فیزیکی | ۷۵

ب) نفوذ نرم | ۷۵

راه‌های نفوذ | ۷۷

الف) آسان نشان دادن راه | ۷۷

ب) سست کردن تدریجی عقائد | ۷۷

ج) تفرقه | ۷۹

د) ایجاد فتنه | ۸۰

❁ خوش خیالی، فریب خوردگی است | ۸۳

❁ شیوه‌های جنگ نرم در مواجهه با نظام اسلامی | ۸۷

بهباندهای عامه پسند | ۸۷

ایجاد شبهه | ۸۸

فریب افکار عمومی | ۸۹

تبلیغات و جوسازی | ۹۱

ایجاد اختلاف و تفرقه | ۹۲

❁ استفاده ابزاری از مقدسات | ۹۳

عوامل شخصیتی | ۹۳

بصیرت و عمق بینی | ۹۶

❁ آزادی بیان در نهج البلاغه | ۱۰۱

گسترش نفاق و دورویی | ۱۰۱

افزایش خطا | ۱۰۳

کبر حاکمان | ۱۰۳

گفت‌وگو به جای مجادله | ۱۱۶

گسترش عقلانیت | ۱۱۶

❁ حق الناس در انتخابات | ۱۱۹

شایسته سالاری در لیست انتخاباتی | ۱۱۹

پذیرش نتیجه انتخابات | ۱۲۱

❁ اگر در زمان حکومت علی علیه السلام بودیم چه موضعی

می گرفتیم؟ | ۱۲۳

❁ نگاه صفر و یکی، خارجی گری است | ۱۲۷

❁ بر چه وقایعی می توان فتنه اطلاق کرد؟ | ۱۲۹

الف) آغازی نا آشنا و پایانی روشن | ۱۳۰

دنیا زدگی | ۱۳۱

شهرت طلبی | ۱۳۲

حسادت | ۱۳۲

ب) فتنه همه گیر است | ۱۳۲

ج) آگاهان در معرض تهدیدند | ۱۳۳

د) آغازکننده لزوماً پایان دهنده نیست | ۱۳۳

ه) فتنه، وحدت را به هم می ریزد | ۱۳۳

و) فتنه نرم و خزنده است | ۱۳۴

❁ احزاب در نظام مردم سالار دینی | ۱۳۵

مقدمه ناشر

رخداد انقلاب اسلامی نه یک واقعه سیاسی صرف در بستر تاریخ ایران، بلکه یک تحول بنیادین و نگرش نو در امر اداره زندگی فردی و اجتماعی نوع بشر است. بی شک در این راستا حکومت اسلامی به عنوان سامانه تنظیم کننده مناسبات امام و امت، مهم ترین نقش در پیشبرد اهداف والای اسلام ناب را به عهده دارد و در این راه با مسائل گوناگونی در ساحات مختلف مواجه می شود که به پاسخی برگرفته از اسلام ناب نیاز دارد و بدیهی است که بهره گیری از دریای بیکران معارف ثقلین که در کتب ارزشمندی چون نهج البلاغه تموج یافته است یکی از اطمینان بخشترین شیوه ها است.

کلام امیرالمؤمنین (علیه السلام) که روزگار از کهنه کردن آن ناتوان است و گذشت زمان و ظهور افکار و اندیشه های جدید بر ارزش آن افزوده است، پس از گذشت نزدیک به چهارده قرن برای شنونده امروز همان لطف و حلاوت و جذابیت را دارد که در طول سالیان متمادی از بدو جاری شدن سخن بر لسان مبارک حضرتش برای جویندگان داشته است. انس با این کتاب عظیم، بیداری، هوشیاری و بصیرت در همه عرصه های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حقوقی را به دنبال دارد و سبب می گردد تا به واسطه آن مسائل و اتفاقاتی که در گذر زمان و در شرایط امروز جامعه حادث می شود، با سنجه امیر مؤمنان (علیه السلام) مورد تحلیل و ارزیابی قرار گیرد.

دلیل تأکید بر نهج البلاغه، گذشته از مسائل فوق الذکر، نیاز خاص امروز جامعه ما در این دوره حساس و استثنایی تاریخی است. عمده مطالبی که توسط سید رضی علی الله مقامه از منقولات و مکتوبات حضرت امیر مؤمنان انتخاب نموده و ناظر به دوره‌ای است که حکومت اسلامی تحت زعامت امام معصوم حاکمیت یافته است و لذا مسائل و قضایای مختلفی که جنبه حکومتی دارد در نهج البلاغه در بیان امیرالمؤمنین (علیه السلام) منعکس شده است. از این رو، در این برهه خاص تاریخی که پس از قرن‌ها، حکومت اسلامی در قالب یک نظام شیعی تحت زعامت فقها تبلور یافته است، نیاز ما به نهج البلاغه چندین و چند برابر شده و به عنوان مرام‌نامه و منشور اداره حکومت اسلامی پیش روی ماست.

کتاب حاضر حاصل بررسی موضوعات روز جامعه اسلامی از نگاه نهج البلاغه است که به ابتکار هیأت شهدای گمنام به عنوان بخشی از برنامه جلسه توسل هفتگی در کنار رسم معهود و البته مبارک بهره‌گیری از سخنران، توسط پژوهش‌گر ارجمند جناب آقای دکتر جهان‌بین ارائه می‌شد که پس از انتشار چندباره چه در فضای مجازی و چه به صورت مکتوب در جراید و نشریات با توجه به استقبال مخاطبان پس از بازبینی مجدد به طور منسجم به زیور طبع آراسته شده است. در این مجموعه پژوهش‌گرتلاش نموده است که متناسب با مسائل امروز جامعه اسلامی، با محور قرار دادن بیانات مقام معظم رهبری^{مدظله} و با رجوع به نهج البلاغه راه حل‌ها و رهنمودهایی راه‌گشا بیابد و با بیانی شیوا آن را ارائه کند. این تلاش ارزنده آغاز راهی است تا در دیگر مسائل نیز به نهج البلاغه به عنوان چراغ راه و حلال مسائل و مشکلات جامعه امروزی بنگریم.

در همین راستا مرکز تحقیقات بسیج دانشگاه امام صادق علیه السلام در تلاش است با انتشار آثار متناسب با مخاطبان حوزوی و دانشگاهی، به ویژه دانشجویان در حوزه مباحث علوم انسانی، علوم اجتماعی و فرهنگی اعم از نظری و کاربردی گامی در راستای ترویج اندیشه ناب اسلامی بردارد و در این راه از دیدگاه‌های مخاطبان ارجمند درباره این اثر و پیشنهادهای سازنده درباره موضوعات یاد شده به گرمی استقبال می‌کند.

در پایان لازم است ضمن قدردانی از پژوهشگر ارجمند جناب آقای دکتر جهان‌بین، از کلیه عزیزانی که در فراهم شدن این اثر نقش داشته اند از جمله دست اندرکاران هیأت شهدای گمنام که با ابتکار خود بانی خیری برای پرداختن به این موضوعات در جلسات هیأت شدند، تشکر نماییم.

مقدمه مؤلف

امروز آشکارترین و روشن‌ترین حقایق اسلامی، به وسیله بخشی از مدعیان اسلام در کشورهای اسلامی نادیده گرفته می‌شود. امروز همان روزی است که شعارهای یکسان است، اما جهت‌گیری‌ها به شدت مغایر یکدیگر است. امروز شرایطی مشابه شرایط حکومت دوران امیرالمؤمنین (علیه السلام) است. پس روزگار، روز نهج البلاغه است. امروز می‌شود از دیدگاه دقیق و نافذ امیرالمؤمنین (علیه السلام) به واقعیت‌های جهان و جامعه نگاه کرد و بسیاری از حقایق را دید و شناخت و علاج دردها را پیدا کرد. همین است که به نظر ما، امروز بیش از همیشه به نهج البلاغه محتاج‌تریم.

مقام معظم رهبری

جامعه ما هر روزه شاهد فراز و نشیب‌های بسیاری است و بسان تمام جوامع پویا و زنده با چالش‌های نوبه نوای روبروست. تحلیل این مسائل از یک پایگاه علمی مطمئن و حجت‌آور از جمله دغدغه‌هایی است که وجود دارد. در این میان، نهج البلاغه هم به خاطر این که نازله روح امیرمؤمنان (علیه السلام) است و هم به خاطر این که از سوی شخصی بیان شده است که قریب به ۵ سال بر یکی از پهن‌اورترین ممالک دنیا حکومت رانده است

می‌تواند نقش به سزایی در شکل‌گیری این نظام فکری مطمئن ایجاد نماید. هیأت محترم شهدای گمنام و فرصتی که در اختیار این جانب قرار گرفت تا به صورت هفتگی، مسائل روز را از دریچه نهج البلاغه با عنوان نکات مناسبتی طرح نمایم موجب گردید که مروری جدید به این کتاب شریف داشته باشم. مطالب بیان شده در آن هیأت محترم، بعداً در قالب یادداشت‌هایی در خبرگزاری‌ها و نشریات مختلف منتشر شد. کتاب حاضر دربرگیرنده تعدادی از این یادداشت‌هاست که تقدیم می‌گردد. بدیهی است هرگونه نقدی نسبت به برداشت‌ها و تحلیل‌های این جانب در نوشته حاضر، موجب غنای بیشتر آن می‌گردد و از همین روی با کمال شکرگذاری، از نقادی خوانندگان عزیز استقبال نموده و آن را بردیدگان خویش می‌نهم. در پایان لازم می‌دانم که از مسئولین هیأت محترم شهدای گمنام بالاخص جناب آقای پاسبانیان به خاطر فرصتی که ایجاد کردند و نیز همه عزیزانی که مشوق این جانب در تدوین کتاب حاضر بوده‌اند بالاخص همسرفرزان و اندیشمندم تشکر نمایم.

فرزاد جهان بین

زمستان ۱۳۹۴

❁ خودی و غیر خودی در نهج البلاغه

مقام معظم رهبری در دیدار دست اندرکاران انتخابات با توجه به مسئله تأیید صلاحیت‌ها و نقش شورای نگهبان در این زمینه فرمودند:

«بنده گفته‌ام و باز هم می‌گویم که آن کسانی که حتی نظام را قبول ندارند بیایند در انتخابات شرکت کنند، رأی بدهند، اما نه این‌که کسی که نظام را قبول ندارد، بخواهند مجلس بفرستند. هیچ‌جای دنیا چنین چیزی وجود ندارد که [وقتی] ما گفتیم آقا شما که نظام را قبول نداری بیا، بگوید خیلی خوب، پس اجازه بدهید من به کسی رأی بدهم که او هم نظام را قبول ندارد؛ این معنی ندارد. در هیچ‌جای دنیا در مراکز تصمیم‌گیری، آن کسی که اصل نظام کشور را قبول ندارد راه نمی‌دهند؛ [حتی] یک جاهایی با اندک تهمتی طرف را کنار می‌زنند. همین کشور آمریکا که امروز خودش را نماد آزادی و مانند این‌ها معرفی می‌کند و یک عده آدم‌های ساده لوح هم قبول می‌کنند و ترویج می‌کنند، در آن دورانی که جریان چپ در دنیا وجود داشت - این‌ها البته حالا مطرح نیست - این‌ها هرکسی را به اندک بیانی که نشان‌دهنده یک گرایش ضعیف به تفکرات اقتصادیِ سوسیالیستی مثلاً بود، با قاطعیت رد می‌کردند. کمونیست نبود، معتقد به کمونیسم هم نبود، معتقد به سوسیالیسم هم نبود، اما [اگر] یک رگه مختصری

در مسائل اقتصادی نشان می‌داد، ردّش می‌کردند؛ همین جایی که حالا اسم آزادی و اسم دموکراسی و مانند این‌ها را می‌آورند و به ما اعتراض می‌کنند که شما چرا شورای نگهبان دارید».

در این بیانات معظم‌له بر مسئله صلاحیت‌های لازم برای عهده‌دار شدن مسئولیت نمایندگی مجلس شورای اسلامی و سایر مناصب و نیز لزوم احراز این صلاحیت‌ها توسط شورای نگهبان تأکید دارند. ویژگی‌های لازم در مورد کاندیداهای نمایندگی مجلس شورای اسلامی در مواد ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ قانون انتخابات ذکر شده است. برخی از این ویژگی‌ها سلبی و برخی دیگر ایجابی است. بلاشک تصدی مناصب حکومتی و از آن جمله نمایندگی پارلمان در نظام‌های مختلف حقوقی، مستلزم داشتن شرایط است و لازم است وجود این شرایط احراز گردد. به همین منظور در سایر نظام‌های حقوقی دموکراتیک نیز فارغ از نهاد متولی عهده‌دار این امر، ساز و کاری برای احراز این صلاحیت‌های اولیه جهت ورود به عرصه انتخابات وجود دارد. مسئله‌ای که به صورت خودکار حتی در بسیاری از شئون زندگی مانند ازدواج، استخدام و... انجام می‌شود و بدیهی است که با افزایش ضریب اهمیت مسئله، ضریب اهمیت احراز صلاحیت‌ها نیز افزایش می‌یابد. این احراز صلاحیت‌ها ابداع با حق مردم در انتخاب کردن منافاتی ندارد چرا که اولاً، در مقدمه قانون اساسی که مهر تأیید مردم بر پای آن خورده است بر تصدی مناصب توسط صالحان تأکید شده است و ثانیاً، چنان‌چه گفته شد این مسئله مسئله‌ای عقلانی است و در تمام نظام‌های حقوقی دموکراتیک و حتی در زندگی شخصی صورت می‌گیرد. در این مکانیزم تبعیضی نیز میان مردم وجود ندارد چرا که همه افراد می‌توانند با ایجاد این ویژگی‌ها در خود وارد چرخه انتخابات شوند.

نگارنده قصد دارد به همین مناسبت مسئله «خودی و غیرخودی» و جایگاه تأیید صلاحیت در خصوص کارگزاران حکومتی را از منظر نهج البلاغه مورد توجه قرار دهد. در نهج البلاغه خودی و غیرخودی را در دو بخش می‌توان مورد بحث قرار داد: اول عموم مردم و دوم کاندیداهای ورود به عرصه قدرت.

علی علیه السلام در نگاه به مردم، بحث خودی و غیرخودی را رد می‌کنند. به عنوان نمونه در نامه ۵۳ خطاب به مالک می‌فرمایند: قلبت را مالامال از محبت به مردم نما و نسبت به اینان درنده خو مباش که خوردن اینان را غنیمت شماری؟ که مردم دودسته‌اند. یا شبیه تواند در خلقت و یا برادر تواند در دین.

ایشان در جریان حمله غامدی به انبار و تعرض به یک زن مسلمان و زن غیرمسلمان که در ذمه مسلمان بوده است چنان برمی‌آشوبند که بیان می‌دارند اگر انسان مسلمان از این غم بمیرد براو ملامتی نیست.

اما در سطح دوم و در مورد کسانی که در بدنه حاکمیت وارد می‌شوند چنین نیست و علی علیه السلام به تعبیری محرم و نامحرم و خودی و غیرخودی را مطرح می‌کنند و بارها و بارها معیارهایی را برای گزینش و به کارگیری در پست‌های حکومتی مطرح می‌کنند. به عنوان نمونه در نامه به مالک می‌نویسند: «انْظُرْ فِي أُمُورِ عُمَالِكَ فَاسْتَغْمِلْهُمْ اخْتِبَاراً...» آنان را با آزمایش (و تحقیق و کشف صلاحیت) به کار بگمار.

یا در عبارت دیگری بیان می‌دارند:

«يَا مَالِكُ تَوَخَّ مِنْهُمْ أَهْلَ التَّجَرِبَةِ وَالْحَيَاءِ، مِنْ أَهْلِ الْبُيُوتَاتِ الصَّالِحَةِ وَالْقَدَمِ فِي الْإِسْلَامِ الْمُتَقَدِّمَةِ، فَإِنَّهُمْ أَكْرَمُ أَخْلَاقاً، وَأَصَحِّحُ

أَعْرَاضاً، وَأَقْلَ فِي الْمَطَامِعِ إِشْرَافاً، وَأَبْلَغُ فِي عَوَاقِبِ الْأُمُورِ نَظْراً».^۱
 «ای مالک! کارمندانی را که اهل تجربه و شرم و حیا و از خانواده‌های صالح که در اسلام پیش‌گام‌ترند انتخاب کن؛ زیرا اخلاق آن‌ها کریم‌تر و خانواده‌شان پاک‌تر و کم‌طمع‌تر و در سنجش عواقب امور بیناترند».

در این جملات و جملاتی از این دست بر مفهوم انتخاب آن‌هم براساس احراز شایستگی‌ها که در یک بستر زمانی دیده می‌شود تأکید می‌گردد.

در همین نامه علی (علیه السلام) با صراحت یکی از ویژگی‌ها را تعلق به جبهه خودی می‌دانند. کسی که در مسند مسئولیت در نظام اسلامی قرار می‌گیرد می‌بایست تعلق خاطر فکری و قلبی کامل به گفتمان خودی داشته باشد و هم از حیث نظری و هم از حیث قلبی و نیز رفتاری وابستگی به رقیب دشمن نداشته باشد. علی (علیه السلام) در بیانی زیبا در این خصوص به مالک می‌نویسند:

«إِنَّ شَرَّ وُزَرَائِكَ مَنْ كَانَ لِلْأَشْرَارِ قَبْلَكَ وَزِيْرًا وَمَنْ شَرَّكُهُمْ فِي الْأَثَامِ فَلَا يَكُونَنَّ لَكَ بَطَانَةً فَإِنَّهُمْ أَغْوَانُ الْأَثَمَةِ وَإِخْوَانُ الظُّلْمَةِ وَأَنْتَ وَاحِدٌ مِنْهُمْ خَيْرَ الْخَلْفِ مِمَّنْ لَهُ مِثْلُ آرَائِهِمْ وَنَفَادِهِمْ وَلَيْسَ عَلَيْهِ مِثْلُ أَصَارِهِمْ وَأَوْزَارِهِمْ وَأَثَامِهِمْ مِمَّنْ لَمْ يُعَاوَنْ ظَالِمًا عَلَى ظُلْمِهِ وَلَا أَثِمًا عَلَى إِثْمِهِ أُولَئِكَ أَخَفُّ عَلَيْكَ مَثْوًى وَأَحْسَنُ لَكَ مَعُونَةً وَأَخْنَى عَلَيْكَ عِظْفاً وَأَقْلُّ لِعَیْرِكَ الْإِفَا فَاتَّخِذْ أُولَئِكَ خَاصَّةً لِيَخْلَوَاتِكَ وَحَفَلَاتِكَ»

بدترین وزیران تو، وزیری است که وزیربدکاران پیش از تو بوده است و شریک گناهان ایشان. مبدا که اینان هم‌راز و هم‌دم تو شوند، زیرا یاور گناهکاران و مددکار ستم‌پیشگان بوده‌اند. در حالی که، تومی توانی بهترین جانشین را برایشان بیابی از کسانی

که در رأی و اندیشه و کردارانی همانند ایشان باشند ولی بار گناهی چون بار گناه آنان بردوش ندارند، از کسانی که ستمگری را در ستمش و بزهکاری را در بزهش یاری نکرده باشند. رنج اینان بر تو کمتر است و یاری شان بهتر و مهربانی شان بیشتر و دوستی شان با غیر تو کمتر است. اینان را در خلوت و جلوت به دوستی برگزین. نکته مهمی که وجود دارد آن است که جدای از صلاحیت عمومی برای تصدی مسئولیت‌ها، صلاحیت‌های تخصصی برای قرار گرفتن در مسئولیت‌های مختلف متفاوت است. به عنوان نمونه، محمد بن ابوبکر از متعهدترین افراد به حضرت است اما حضرت او را از فرمانداری مصر عزل می‌کنند و مالک را به جای او می‌فرستند. در نامه ۳۴ در بیان علت این مسئله می‌نویسند: «اگر تو را از فرمانداری مصر عزل کردم، فرماندار جای دیگر قرار دادم که اداره آن جا بر تو آسان‌تر و حکومت تو در آن جا خوش‌تر است» از این بیان می‌توان نتیجه گرفت حکومت بر مصر صلاحیت بیشتر و خاص‌تری می‌طلبید که این صلاحیت در مالک وجود داشت، اما محمد بن ابی بکر فاقد این صلاحیت بود.

در جمع‌بندی می‌توان به نکات زیر توجه کرد:
لازمه در مقام جمع‌بندی احراز مناصب حکومتی داشتن صلاحیت‌های لازم است. عموم مردم می‌توانند بالقوه کاندیدای احراز مناصب باشند اما طبیعتاً کسانی که واجد صلاحیت‌های لازم هستند در معرض انتخاب قرار می‌گیرند. علی‌علیه می‌فرمایند:

«ثُمَّ أَنْظُرْ فِي أُمُورِ عَمَّا لَكَ فَاسْتَغْمِلْهُمْ اخْتِبَارًا وَلَا تُؤَلِّهِمْ مُحَابَاةً وَ أَثَرَةً فَإِنَّهُمَا جَمَاعٌ مِنْ شُعْبِ الْجَوْرِ وَالْخِيَانَةِ وَتَوَخَّ مِنْهُمْ أَهْلَ التَّجَرِبَةِ وَالْحَيَاءِ مِنْ أَهْلِ الْبَيُوتَاتِ الصَّالِحَةِ وَالْقَدَمِ فِي الْأِسْلَامِ الْمُتَقَدِّمَةِ»

«در کار کارگزارانت بنگرو پس از آزمایش به کارشان برگمار، نه به سبب دوستی با آن‌ها و بی‌مشورت دیگران به کارشان مگمار، زیرا به رأی خود کار کردن و از دیگران مشورت نخواستن، گونه‌ای از ستم و خیانت است. کارگزاران شایسته را در میان گروهی بجوی که اهل تجربه و حیا هستند و از خاندان‌های صالح، آن‌ها که در اسلام سابقه‌ای دیرین دارند».

در این عبارت و عباراتی از این دست ایشان تأکید می‌نمایند که در احراز مناصب ابداع نباید مسائل شخصی تأثیرگذار باشد بلکه لازم است افراد شایسته به کار گمارده شوند. در عبارت دیگری علی علیه السلام به طور صریح می‌فرمایند:

«لا تقبلن فی استعمال عمالک و امرائک الا شفاعه الکفایه والامانه».

در به کار گماشتن عامل و کارگزار، هیچ توصیه‌ای را مپذیر و تنها لیاقت و امانت‌داری را مدنظر داشته باش.

بلاشک صلاحیت‌های لازم برای هر منصبی با مناصب دیگر متفاوت است و همین امر ایجاب می‌نماید که در هر موردی متناسب با آن مورد صلاحیت‌ها تعریف و مورد توجه قرار گیرند. از این رو به نظر می‌رسد صلاحیت‌های اولیه برای احراز منصب نمایندگی مجلس شورای اسلامی نیازمند این است که دقیق‌تر و کامل‌تر شود.

بلاشک لازمه ورود در چرخه مناصب حکومتی در هر نظام حقوقی، باور افراد به ارکان آن نظام سیاسی است. داشتن اختلاف نظر در درون گفتمان، مانعی نمی‌باشد. بر این اساس علی علیه السلام در نامه به مالک اشتر در این خصوص فرمودند: کسانی را انتخاب کن که أَحَنّی عَلَیْکَ عَظْفًا وَأَقْلُ لَغَیْرِکَ الْفَاغْرَایشان به تو بیشتر و دوستی‌شان با غیر تو کمتر است. بی‌شک در این

جمله از آن جا که در عبارت «وَلَا تُؤَلِّهِمْ مُحَابَاةً وَآثَرَةً» از انتخاب بر اساس دوستی های شخصی نهی فرمودند، مراد از گرایش، گرایش گفتمانی است. از این رو در یک نگاه کلان شاید بتوان نیروی انسانی را که در زمانه حضرت حکومت را به دست می گیرند و مسئولیت دارند به ۳ دسته تقسیم کرد:

الف) خط امام و محبین حضرت، برای مثال می توان عثمان بن حنیف را ذکر کرد که در همان آغازین روزهای خلافت به فرمانداری بصره منصوب شد.

ب) انسان های مسئله دار و خارج از چارچوب گفتمانی حضرت، که علی علیه السلام امکان نگه داشتن آن ها را نداشت پس بی معطلی آن ها را عزل کرد، مانند معاویه.

ج) دسته میانی که تکلیف شان معلوم نبود. آنان که صلاحیت شان قطعی نبود اما افراد توانمندی بودند و البته در درون گفتمان کلی حضرت تعریف می شدند مانند زیاد بن ابیه. یکی از دلایل این مسئله، اشعث بن قیس حاکم آذربایجان است. حضرت در ابتدای حکومت او را ابقا کردند و البته با نوشتن نامه ای از این که نگاه طعمه به حکومت داشته باشد پرهیز دادند اما زمانی که متوجه شدند وی قصد پیوستن به معاویه را داشته هر چند که با اصرار نزدیکان منصرف شده است وی را عزل کردند، به حجر دستور دادند که وی را به همراه اموال، به پایتخت بیاورد. اشعث به عنوان یک شهروند زندگی کرد و از حقوق لازم هم برخوردار بود اما در نظام سیاسی، منصبی نداشت.^۱

۱. به مناسبت بیانات مقام معظم رهبری در مورد نظارت استصوابی شورای نگهبان

«کتاب‌هایی که توسط این ناشر تاکنون منتشر شده است»

نام اثر / صاحب اثر / موضوع اثر / سال نشر / قیمت اثر (تومان)

- مبانی معرفتی اندیشه امام خمینی / علی جعفری هرستانی / مطالعات اندیشه‌ای / ۱۳۹۴ / ۱۰۰۰
- روایت مطهری / حجت الاسلام دکتر حسین سوزنچی / تأملی در اندیشه‌های شهید مطهری (اجتماعیات و تاریخ اسلام) / ۱۳۹۴ / ۱۵۰۰
- روایت مطهری ۳ / حجت الاسلام دکتر حسین سوزنچی / تأملی در اندیشه‌های شهید مطهری (خانواده و روابط زن و مرد) / ۱۳۹۴ / ۱۰۰۰
- اقتصاد مقاومتی / دکتر حجت الله عبدالملکی / اقتصاد مقاومتی / ۱۳۹۳ / ۱۰۰۰
- درس گفتارهای اقتصاد مقاومتی / دکتر عادل پیغامی / اقتصاد مقاومتی / ۱۳۹۴ / ۱۵۰۰
- هشت گفتار در اقتصاد تحریم / جمعی از نویسندگان / اقتصاد مقاومتی / ۱۳۹۴ / ۱۴۰۰
- سیاست نامه علوی / دکتر محسن اسماعیلی / روزی بر سیاست و حکومت در نهج البلاغه / ۱۳۹۴ / ۷۰۰
- حجاب در آیات و روایات / حجت الاسلام دکتر حسین سوزنچی / نقدی بر کتاب حجاب شرعی در عصر پیامبر / ۱۳۹۴ / ۶۰۰
- در تکاپوی بهشت زمینی / محمد جبارپور / بررسی و شناخت تمدن غرب / ۱۳۹۳ / ۶۰۰
- حکایت حکومت / محمد ثنایی فر / مبانی ولایت فقیه و حکومت اسلامی / ۱۳۹۳ / ۸۰۰
- صحیفه آفتاب / بسیج دانشگاه امام صادق (ع) / گزیده صحیفه نور امام خمینی (ع) / ۱۳۹۱ / ۲۰۰۰
- سیر در بیراهه / علی جعفری هرستانی، اسماعیل پسندیده / بررسی ماجرای عزل منتظری از قائم مقامی رهبری امام خمینی (ع) / چاپ سوم / ۱۳۹۴ / ۸۰۰
- تجلی بصیرت / وحید حسین زاده، علی جعفری هرستانی / اندیشه امام خمینی (ع) (تسخیر لانه جاسوسی) / ۱۳۹۴ / ۹۰۰
- گنبد مستجاب / سید علی اصغر علوی / تربیت زیر نگاه امام حسین (ع) / ۱۳۹۴ / ۱۰۰۰
- مبانی مدیریت عاشورایی / سید علی اصغر علوی / دائرة المعارف مدیریت از دریچه عاشورا پژوهی / ۱۳۹۴ / ۱۲۰۰
- جای خالی عباس / سید علی اصغر علوی / مروری بر رفتارهای تشکیلاتی حضرت عباس (ع) / ۱۳۹۳ / ۱۰۰۰
- توجیه المسائل کربلا / سید علی اصغر علوی / توجیه‌ها و بهانه‌هایی برای با حسین (ع) نبودن / ۱۳۹۳ / ۷۰۰
- خادم ارباب کیست؟ / سید علی اصغر علوی / ویژگی‌های خادم امام حسین (ع) / ۱۳۹۳ / ۵۰۰
- دعوا بر سر الویت است / سید علی اصغر علوی / اشاراتی از کربلا برای الویت‌بندی و مدیریت در زندگی / ۱۳۹۳ / ۶۰۰
- الی الحبيب / سید علی اصغر علوی / درس‌هایی از حبیب ابن مظاهر / ۱۳۹۳ / ۷۰۰
- راز دیدار علم / سید علی اصغر علوی / چگونگی علم‌آموزی در مکتب جعفری (ع) / ۱۳۹۳ / ۷۰۰
- سفر عشق / رضا احسانی / سفرنامه پیاپیاده روی اربعین / ۱۳۹۴ / ۱۰۰۰
- خاطرات یک لباس شخصی / ص.خ / خاطرات یک بسیجی از روزهای پس از انتخابات ۸۸ / ۱۳۹۱ / ۴۰۰
- این جبهه نیرو ندارد / سید ابراهیم رئوف موسوی / جنگ در میدان علمی / ۱۳۹۰ / ۳۵۰
- لاف عشق / محمد جبارپور / خصوصیات دانشجوی ولایت مدار / ۱۳۹۲ / ۳۰۰
- زیر خیمه شهدا / محمد جان پور / مجموعه توصیه‌های شهدای دانشگاه امام صادق (ع) به دانشجویان و طالبان علم و حقیقت / ۱۳۹۳ / ۵۰۰
- جویبار / بسیج دانشگاه امام صادق (ع) / پرسش و پاسخ از مقام معظم رهبری در باب مسائل روز جوانان / ۱۳۹۱ / ۴۰۰
- عرشه خدا / سید علی اصغر علوی / مکتب عاشورایی / ۱۳۹۱ / ۳۰۰
- تادانگاه هویزه / سید علی اصغر علوی / درنگ‌هایی در اردوی خادمین مزار شهدای هویزه / ۱۳۹۲ / ۶۰۰